

RAPPORT

*Nationellt tillsynsprojekt- höga ljudnivåer från musik
Mätningar i Luleå*

Bakgrund

Socialstyrelsen har under 2005 drivit ett nationellt tillsynsprojekt över höga ljudnivåer från musik. Miljökontoret i Luleå är en av 131 kommuner som valt att delta. Tillsyn har bedrivits på platser eller lokaler där allmänheten riskerar att utsättas för höga ljudnivåer från musik, exempelvis diskotek, konserter, gym m.m.

Syfte

Det övergripande syftet med Socialstyrelsens projekt är att barn, ungdomar och vuxna ska kunna uppleva och njuta av musik utan att riskera hörselskador eller andra hälsoeffekter.

Syftet med Socialstyrelsens landsomfattande projekt är:

- att arrangörer och verksamhetsutövare följer det regelverk som finns gällande ljudnivåer och i ökad omfattning inför egenkontroll.
- att underlag för tillsynsvägledning, mätmetoder och förbättringar i regelverket tas fram. Detta sker med en referensgrupp bestående av företrädare från kommuner och länsstyrelsen.
- att framtagande av mätmetod och revidering av Socialstyrelsens rekommendationer underlättar tillsynen för kommunerna och därmed leder till en effektivare tillsyn.

Miljökontorets syfte med projektet är att utföra ljudnivåmätningar enligt framtagen standard för att kontrollera om ljudnivåerna överskrider Socialstyrelsens riktvärden för höga ljudnivåer och om risk för hörselskador föreligger.

Mätmetod

Samtliga mätningar har utförts enligt Sveriges Provnings- och Forskningsinstituts standard (SP INFO 2004:45), "Mätning av höga ljudtrycksnivåer –mätmetod för diskotek, konserter och andra platser där musik framförs".

För mätning av ljudtrycksnivåerna användes bullerdosimeter av typ Bruel & Kjaer 4443, som uppfyller kraven enligt SS-EN 61672, och personburen mikrofon placerad vid bröstfickan.

Ljudnivåmätningarna utfördes vid oanmälda inspektioner. (Verksamhetsutövarna hade informerats om projektet men inte när mätning skulle ske).

Riktvärden

Enligt Socialstyrelsens allmänna råd SOSFS 2005:7 om Höga ljudnivåer tillämpas nedanstående riktvärden vid bedömning om olägenhet för människors hälsa föreligger enligt 9 kap. 3§ miljöbalken.

Riktvärden för lokaler och platser dit barn under 13 års ålder inte har tillträde

Maximalt ljud	L_{AFmax}^1	115 dB
Ekvivalent ljud	L_{AeqT}^2	100 dB

Riktvärden för lokaler och platser dit både barn och vuxna har tillträde

Maximalt ljud	L_{AFmax}^1	110 dB
Ekvivalent ljud	L_{AeqT}^2	97 dB ³

¹Den högsta A-vägda ljudnivån.

²Den A-vägda ekvivalenta ljudnivån under en viss tidsperiod (T).

³Särskild hänsyn bör tas i verksamheter som är särskilt riktade till barn, s.k. knattediskotek eller liknande. Där bör ekvivalenta A-vägda ljudnivåer under 90 dB alltid eftersträvas.

Resultat

Resultatet från ljudnivåmätningarna visas i nedanstående tabell. Ljudnivåer i **fet** stil överskrider gällande riktvärden. Barn (>13 år) har tillträde till de platser och lokaler som markerats med *

	Ekvivalent ljudnivå (dBA)	Maximal ljudnivå (dBA)
Cleo Nattklubb, diskotek	102	115
Brasseriet, diskotek	98	110
Luleå Kalaset, konsert med Europé *	85 (Kan ha varit något högre värde, mätning pågick några min efter konsertens slut)	109
Luleå Kalaset, konsert med Horsemen *	90	104
SF Bio, Filmstaden, Narnia: * Häxan och Lejonet	70	89
Royal, Astoria Cinemas, King Kong *	72	97

Hälsorisker

När örat utsätts för höga ljud kan det leda till en tillfällig eller bestående skada. Hörselskadan förvärras om man fortsätter att utsätta sig för höga ljud. Därför är det viktigt att skydda sig mot höga ljud även om man redan har nedsatt hörsel.

Musik kan skada hörseln om ljudnivåerna är för höga. Undersökningar har visat att många tonåringar som går på konserter anser att ljudnivån är för hög. Det är en myt att örat inte skadas i samma utsträckning av ljud som man tycker om/eller själv har valt att lyssna på. Örat känner ingen skillnad. Även kortvarigt ljud (<1 sek) med ljudnivåer över 115dBA kan ge en bestående hörselnedsättning.

Många människor som drabbats av en hörselskada drabbas även av tinnitus. Tinnitus är inre oljud som den drabbade själv hör, men inte omgivningen. Det kan höras jämt eller bara

ibland. Detta upplevs ofta som mycket besvärande. Cirka 1,5 miljoner svenskar har tinnitus och cirka 100 000 personer har så svår tinnitus att det inverkar på deras dagliga liv.

Det finns en ökande oro för att skador på grund av höga ljudnivåer blir fler och allvarigare i takt med att ljudnivåerna från musik som spelas på diskotek och andra ställen har ökat. Barn och ungdomar lyssnar mycket till musik och det verkar som om tinnitus ökar bland unga människor idag.

Kommentarer

Vid en av mätningarna, Cleo Nattklubb, överskreds de uppmätta ljudnivåerna Socialstyrelsens riktvärden för höga ljudnivåer vilket innebär att det finns risk för att skador på hörseln ska uppstå. Verksamhetsutövaren har uppmanats att sänka ljudnivån. Ljudnivåreducerande åtgärder har nu vidtagits i lokalen.

För övriga 5 lokaler och evenemang där Miljökontoret utfört ljudnivåmätningar överskreds inte gällande riktvärden. Miljökontoret bedömer att risk för hörselskada ej föreligger för besökare vid dessa evenemang.

Samtliga verksamhetsutövare har fått ta del av resultatet från de mätningar som utförts i deras verksamhet tillsammans med information om de regler och risker som finns gällande höga ljudnivåer.

Resultatet från Miljökontorets mätningar (förutom mätningarna på biograferna) har sammanställts enligt Socialstyrelsens anvisningar och skickats vidare till länsstyrelsen som gör en sammanställning över resultatet i länet. Det sammanställda resultatet har sedan skickats vidare till Socialstyrelsen för en utvärdering av hur situationen gällande höga ljudnivåer ser ut i landet. Socialstyrelsen kommer att redovisa resultatet från det landsomfattande projektet i början av 2006. Anledningen till att mätningarna från biograferna inte redovisats till Socialstyrelsen är att de utfördes efter projekttidens slut.

Det är viktigt att alla arrangörer och verksamhetsutövare som bedriver verksamhet med musik har kunskap om verksamheten och kan förebygga och kontrollera så att ljudmiljön inte skadar hörseln för besökare eller personal. Förutom de verksamheter som Miljökontoret har haft tillsyn på under 2005 finns ett stort antal verksamheter/arrangemang där det är viktigt att även framledes bedriva riktade tillsynsinsatser.

Medverkande vid mätningar:

Margareta Brusheim, Maria Enkvist och Katarina Frilén.